

Gemeenteraad Harderwijk
Postbus 149
3840 AC HARDERWIJK

datum: 30 oktober 2025
ons kenmerk: 02430000233816 / 02430000807593
uw brief van:
uw kenmerk:
onderwerp: Raadsinformatiebrief asiel, statushouders en ontheemden

Geachte raadsleden,

Zoals met u afgesproken, informeren wij u via een raadsinformatiebrief (RIB) over actuele ontwikkelingen rondom asiel, statushouders en ontheemden. Indien gewenst kunnen wij deze brief toelichten tijdens een commissievergadering. Deze raadsinformatiebrief geeft zoals u van ons gewend bent een update over de landelijke ontwikkelingen, de taakstelling voor het huisvesten van statushouders en de asielopvang in het huidige AZC en de voortgang van het proces voorkeurslocatie De Sypel 2 (hoogbouw).

Landelijke ontwikkelingen

Het kabinet is al langere tijd voornemens de Spreidingswet in te trekken en ook de wettelijke taakstelling voor de huisvesting van statushouders te schrappen. Tevens heeft zij wetsvoorstellen gedaan omtrent de Wet invoering tweestatusstelsel¹ en de Asielnoodmaatregelenwet². Veel organisaties hebben hun zorgen geuit over inhoud en uitvoerbaarheid van de wetsvoorstellen.

Namens de gemeenten heeft de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) een position paper³ opgesteld ter bespreking in de deskundigenbijeenkomst van de Kamer. Ook andere organisaties, zoals VluchtelingenWerk Nederland, de Adviesraad Migratie en het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) hebben hun zorgen ingebracht. Zolang de Spreidingswet van kracht is, hebben wij als gemeente een verantwoordelijkheid voor de uitvoering van opvang, huisvesting, zorg en integratie van mensen die in Nederland bescherming zoeken.

¹<https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/wetsvoorstellen/detail?cfg=wetsvoorsteldetails&qry=wetsvoorstel%3A36703>

²<https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/wetsvoorstellen/detail?cfg=wetsvoorsteldetails&qry=wetsvoorstel%3A36704>

³https://www.eerstekamer.nl/overig/20251003/position_paper_vng_t_b_v_de/document3/f=/vmrbl2c3zdtz.pdf

organisatie eenheid: Team Samenleving
behandeld door: M.J. Ahne
telefoonnummer: 0341 411 137
bijlage(n):

Havendam 56
Correspondentieadres:
Postbus 149
3840 AC Harderwijk
T 0341 411 911
E info@harderwijk.nl
W harderwijk.nl
B NL44 BNGH 0285 0033 13

De VNG heeft op 22 september 2025 een brandbrief⁴ naar de Tweede Kamer gestuurd over de maatschappelijke onrust en de toename van polarisatie rondom asielopvang. Zij constateert dat 'Het Rijk primair verantwoordelijk is voor de opvang van vluchtelingen. Gemeenten staan in de frontlinie en voeren hun wettelijke taken uit, maar met tegenstrijdig beleid vanuit Den Haag is dit niet langer vol te houden'.

In meerdere gemeenten worden lokale bestuurders en raadsleden tijdens besluitvorming over asielopvang geïntimideerd en bedreigd. Aan de andere kant zien we nu ook dat voorstanders van opvang ook opstaan en dat zij zich laten horen. Het kabinet heeft in een gesprek met de VNG op 8 oktober aangegeven gemeenten ondubbelzinnig te steunen in de uitvoering van de geldende wet- en regelgevingen. In de praktijk merken we op lokaal niveau het effect van voortdurende onduidelijkheid vanuit de kant van het Rijk. De afschaffing van wetgeving (Spreidingswet) wordt aangekondigd, wijziging van bestaande wetgeving wordt aangekondigd (verbieden urgentie statushouders) maar de concrete uitwerking en invoering blijft ongewis. Dit heeft een groot effect op het draagvlak in de samenleving voor het uitvoeren van bestaande wet- en regelgeving.

Het Ministerie van Justitie en Veiligheid heeft korte termijn maatregelen aangekondigd om de uitstroom van statushouders te versnellen en daarmee de druk op de asielopvang te verlichten. Gemeenten worden opgeroepen gebruik te maken van de regelingen HAR+ en doorstroomlocaties.

Regeling HAR+ (stimuleren uitstroom vergunninghouders uit de asielopvang 2025)

De gemeenten kunnen een eenmalig bedrag van € 30.000,- per statushouder ontvangen voor het bieden van onzelfstandige woonruimte (woning delen) of tijdelijk onderdak. Dit bedrag is € 38.000,- indien de statushouder geen eigen kookgelegenheid heeft. De regeling geldt met terugwerkende kracht van 1 januari 2025 tot 1 januari 2026. Plaatsing via de HAR+ regeling telt mee voor de taakstelling. Er geldt een specifieke uitkering voor de realisatie en exploitatie van doorstroomlocaties. Het Rijk vergoedt een normbedrag van € 60,- per plek per dag voor maximaal één jaar per statushouder.

Doorstroomlocatie kan zowel zelfstandige als onzelfstandige huisvesting bieden.

Provinciale en regionale ontwikkelingen inzake asiel en spreidingswet

In de regio zien we dat het lastig is voldoende opvangplekken te realiseren die structureel beschikbaar zijn. De gemeente Nunspeet heeft structureel 100 plekken beschikbaar en is nog op zoek naar aanvullende plekken om aan haar taakstelling vanuit het provinciaal plan te voldoen. In Putten (60 plekken) en Ermelo (70 plekken) vindt opvang plaats in hotels waarbij het hier gaat om noodopvang. In de noordelijke gemeenten van de regio zijn diverse opties verkend maar tot op heden zijn er geen geschikte locaties gevonden.

⁴<https://vng.nl/sites/default/files/2025-09/brief-vng-aan-mp-over-escalatie-maatschappelijke-onrust-en-vastlopende-opvangketen-22-9-25.pdf>

Huisvesting statushouders Harderwijk

De gemeente Harderwijk heeft de taakstelling voor het huisvesten van statushouders in de eerste helft van 2025 gehaald. De provincie Gelderland heeft ons laten weten dat er nog sprake is van een achterstand uit voorgaande perioden in de totale opgave. Op grond van de Huisvestingswet zijn gemeenten verplicht om elk half jaar een vastgesteld aantal statushouders te huisvesten. De provincie roept ons op om maatregelen te nemen om de achterstand voor 1 januari 2026 in te lopen.

We zijn in Harderwijk 2025 begonnen met een achterstand van 46 personen uit voorgaande jaren. De taakstelling voor de eerste helft van 2025 is 41 personen, voor de tweede helft van 2025 gaat het om 36 personen. In de eerste helft van 2025 hebben we 58 personen kunnen plaatsen, inmiddels hebben 86 statushouders een woning toegewezen gekregen. Doordat we nu veel nareizigers plaatsen samen met referenten die vaak nog in het AZC verblijven hebben we dit kunnen doen met relatief weinig corporatiewoningen (circa 20).

Taakstelling 2025	Achterstand	Gerealiseerd 2025	Resterend 2025
77	46	86	37

Met de woningbouwcorporaties zijn wij voortdurend in gesprek over het beperkte aanbod aan woningen gedurende dit jaar, in de prestatieafspraken is een percentage van 20% afgesproken maar het werkelijke percentage blijft ruim onder de 10% van het aantal mutaties. De verwachting is dat we dit jaar een groot deel van de achterstand zullen inlopen maar niet de gehele achterstand. Dit heeft ook te maken met dat woningen die aan het eind van het jaar worden aangeboden niet meer mee zullen tellen voor de taakstelling 2025.

Er ligt een wens van het rijk om doorstroomlocaties te realiseren, gezien de druk op ruimte en het gebrek aan geschikte locaties zien wij geen mogelijkheid deze te realiseren. Doordat mensen slechts een jaar in de regeling voor een tussenvoorziening kunnen verblijven blijft het probleem van vervolghuisvesting dan drukken op de gemeente. Dat hoeft geen probleem te zijn maar dan is het wel van belang om uitzicht te hebben op meer beschikbare woningen na dat jaar. Dat uitzicht is er nu niet en de onzekerheid rondom de urgentie voor statushouders maakt ook dat dit uitzicht weleens slechter kan worden.

De genoemde HAR+ regeling gaat uit van tijdelijk onderdak of woningdelen. Met de corporaties wordt gekeken naar geschikte locaties waar eventueel woningdeling een optie kan zijn. Dit moet echter ook in lijn zijn met het gemeentelijk beleid inzake kamerbewoning. In Harderwijk maken we er nog geen gebruik van, want het aantal mogelijke locaties is beperkt en corporaties hebben de wens voor extra maatschappelijke begeleiding bij deze woonvormen.

Op dit moment worden op aanwijzing van minister Keijzer door het COA familieleden van statushouders rechtstreeks naar gemeenten doorgestuurd. Dit is tegen het advies in wat is uitgebracht door de VNG. Hierbij wordt niet gekeken naar de geschiktheid van de woning waarin de statushouder verblijft. Wij proberen in overleg met het COA en Vluchtelingenwerk dit in zo goed mogelijke banen te leiden. Het college maakt zich zorgen over deze werkwijze, mensen worden zonder ondersteuning of begeleiding geplaatst in woningen die daar niet op berekend zijn. Dit heeft effect op de mensen zelf, kan ongewenste effecten hebben in de omgeving (teveel mensen in een te kleine woning), kan tot strijdigheid met het huurcontract leiden en wellicht tot strijdigheid met wettelijke regels. Doel van het college is dat het COA als opvangorganisatie haar verantwoordelijkheid neemt en dat ongewenste effecten worden voorkomen. Zo kregen we te maken met een gezin van 5 personen wat in een jongerenwoning moest intrekken (woning met 1 kleine slaapkamer). Dit leidt tot situaties die onwenselijk zijn voor de mensen zelf, de omgeving maar leidt ook tot verstoring van de relatie met corporaties.

Opvang Oekraïense ontheemden

Op dit moment zitten de beide opvanglocaties op de Essenburgh en de Oranjelaan vol, een bezetting van zo'n 120 personen. Harderwijk voldoet daarmee niet aan haar inspanningsverplichting van 340 plekken. Wekelijks krijgen wij als gemeente meerdere verzoeken van Oekraïners die op zoek zijn naar een opvangplek. Ook landelijk zit de opvang vol. Voor beide locaties is de overeenkomst niet tussentijds opgezegd en lopen de overeenkomsten door tot medio 2027, in dat jaar zal ook de tijdelijke beschermingsregeling eindigen. Tussen de VNG en het ministerie wordt nu gesproken over de periode na maart 2027.

Het rijk heeft gemeenten laten weten dat de opvanglocaties eventueel langer open moeten blijven, afhankelijk van de situatie in Oekraïne. Tevens streeft men naar meer passende huisvesting, iets wat in de huidige krappe woningmarkt niet makkelijk is. De huidige opvang leidt ook in Harderwijk tot meer ongemak, het verblijf in kleine kamers met gedeelde voorzieningen is niet ingericht voor langdurig verblijf. Dit speelt vooral in de Essenburgh.

Voortgang van het proces huidige AZC (Graaf Ottolaan) en voorkeurslocatie De Sypel 2 (hoogbouw)

Huidige AZC (Graaf Ottolaan)

In de afgelopen periode hebben we te maken gehad met een aantal incidenten bij de huidige AZC locatie aan de Graaf Ottolaan. Er is altijd direct contact tussen het COA, gemeente (ambtelijk en bestuurlijk) en de politie. We wachten altijd zorgvuldig op nader onderzoek van de politie. We nemen dat uiterst serieus. Dat betekent dat we niet communiceren als er geen duidelijkheid is.

In overleg met de politie zijn, na zorgvuldig onderzoek, maatregelen genomen tegen de veroorzakers, zij waren geen inwoners van het AZC. Daarnaast hebben we onmiddellijk straatcoaches ingezet, wat tot op heden als effectief wordt ervaren. Zij staan in nauw contact met inwoners in de wijk, de politie, locatiemanager van het COA, gemeente. Daarnaast worden de komende maanden de eerste stappen in de voorbereiding gezet richting het sluiten van de huidige AZC locatie in juni 2026.

Voorkeurslocatie De Sypel 2 (hoogbouw)

Op 15 juli 2025 heeft het college het definitieve besluit genomen om De Sypel 2 (hoogbouw) aan te wijzen als voorkeurslocatie voor een toekomstig asielzoekerscentrum (AZC). Het college neemt de wensen en bedenkingen uit het amendement⁵ mee in de gesprekken met het COA. Er is een breed projectteam uit de organisatie samengesteld.

Zoals aangegeven in de raadsinformatiebrief⁶ (16 juli 2025) is er een nieuwe fase aangebroken na het definitieve besluit over de voorgenomen locatie de Sypel 2 (hoogbouw). Dat houdt in dat het COA momenteel een verdiepend onderzoek doet naar de haalbaarheid, uitvoerbaarheid en de vergunningsaspecten van de locatie. Het COA verwachtte eind september 2025 een besluit vanuit het ministerie, dat is helaas niet gelukt. Nadat er vanuit het ministerie een akkoord wordt gegeven op de businesscase van het COA starten we de gesprekken met het COA over de bestuursovereenkomst en werkafspraken. Daarna kan ook de bopa-procedure starten. We verwachten eind november een besluit te ontvangen vanuit zowel het COA als het ministerie over de businesscase. Als we hierover informatie ontvangen delen we uiteraard de nieuwe stand van zaken met u en de inwoners en kunnen we meer duidelijkheid geven over de vervolgstappen.

Zoals al direct na de locatiekeuze duidelijk werd, is er door omwonenden aangegeven dat de huidige omgeving van De Sypel ruimtelijke vraagstukken heeft rondom inrichting en veiligheid. De voorkeur van omwonenden is om dit niet te vermengen met het proces van het toekomstige AZC. Dat betekent dat de huidige aandachtspunten worden belegd bij het wijkmanagement en de wijkwethouder. Na de wijkschouw (zomer 2025) zijn de volgende acties: opruimen van zwerfafval, snoeien van braamstruiken en eventueel aan de slag met snoei- en rooiwerk en een verlichtingsplan. We informeren de raad hierover door middel van het reguliere proces.

Communicatie

Op de gemeentelijke website is een speciale pagina ingericht voor het azc. Die is te vinden onder www.harderwijk.nl/azc. Het aantal paginabezoeken was in de eerste weken (mei/juni) hoog, maar zit inmiddels gemiddeld genomen rond de 40-50 bezoeken per week, waarvan 35-45 unieke bezoeken. Op deze pagina delen we naast nieuwe

⁵www.harderwijk.nl/fileadmin/Site_Harderwijk/documenten/beleidsstukken/Raadsinformatiebrief_Locatiebesluit_AZC.pdf

⁶www.harderwijk.nl/fileadmin/Site_Harderwijk/documenten/beleidsstukken/Raadsinformatiebrief_Locatiebesluit_AZC.pdf

ontwikkelingen ook alle onderliggende stukken, voor zover deze openbaar zijn. Tevens is er een uitgebreide lijst met veelgestelde vragen en antwoorden te vinden. Op dit moment werken we aan een themapagina voor de krant en een nieuwsbrief. Daarin zullen we het voor inwoners relevante nieuws uit deze raadsinformatiebrief ook extern communiceren. Deze informatie zal ook worden toegevoegd aan de website.

Participatie

Op donderdagavond 25 september 2025 heeft het eerste omwonendenoverleg plaatsgevonden voor mensen die zich eerder (informatiemiddag 26 mei j.l.) hebben aangemeld. Dit overleg heeft als doel om samen na te denken over wat nodig is om het beoogde azc een goede inpassing in de wijk te geven.

Naast de genodigde omwonenden hebben ook andere inwoners ervoor gekozen om naar het eerste omwonendenoverleg te komen, om hun geluid nogmaals te laten horen. Door de hoge opkomst en het feit dat al deze inwoners naar binnen gingen, hebben we op dat moment een (veiligheids)afweging gemaakt. We hebben het overleg door laten gaan ook om ieders inbreng te horen.

Dat de avond daardoor niet voor iedereen naar wens is verlopen, dat is duidelijk. De genodigden, COA, politie en gemeente hadden voor deze bijeenkomst andere verwachtingen. Aan het einde van de bijeenkomst is daarom besloten om het volgende omwonendenoverleg uitsluitend te voeren met mensen die zich hebben aangemeld. Dat zijn twintig omwonenden. We verwachten dat zij ook het geluid kunnen vertegenwoordigen van andere mensen uit de wijk. Dat is ook duidelijk gemaakt aan de groep extra aanwezigen die niet op de lijst stonden. Na de bijeenkomst hebben we van een aantal omwonenden mails ontvangen waarin ze aangeven dat ze teleurgesteld waren in het verloop van de avond. Met de omwonenden die ons na afloop zelf hebben benaderd, is persoonlijk contact geweest. En naast het persoonlijke contact met deze omwonenden, is aan alle genodigden van het omwonendenoverleg maandag 29 september een mail gestuurd.

Daarin zijn ook namens de gemeente excuses aangeboden voor het verloop van de avond. Dit werd goed ontvangen en gewaardeerd. We hebben opnieuw toegezegd dat de volgende bijeenkomst met de reeds aangemelde omwonenden zal zijn. En dat we er vanuit gaan een goede doorstart te kunnen maken. De projectleider voert regie op het proces van het verplaatsen van het huidige AZC. Hij zal ook verder gaan met de participatie om inwoners op een zorgvuldige manier mee te nemen. Het volgende omwonendenoverleg wordt binnenkort gepland.

Asielopvang is een onderwerp dat breed leeft in de samenleving. Dat merken we ook aan de vele reacties die we krijgen via mail, woo-verzoeken en insprekers bij raads- en commissievergaderingen. Wij proberen deze zo zorgvuldig en snel mogelijk te beantwoorden.

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Mocht u nog vragen hebben, dan kunt u contact opnemen met de heer M.J. Ahne, Team Samenleving, telefoonnummer 0341-411 137 of m.ahne@harderwijk.nl.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van Harderwijk,

mevrouw F.H.W. de Jong
secretaris

de heer J. Joon
burgemeester